

Hommage á Lawrence Carroll

Silvia L. Čúzyová

Čúzyová, S. L.: *Hommage á Lawrence Carroll*. In: *Ostium*, roč. 17, 2021, č. 1.

Americko-austrálsky maliar Lawrence Carroll (1954 - 2019) vyštudoval ilustráciu v kalifornskej Pasedene (*Art Center College of Design*) a potom sa presídlil do Los Angeles a New Yorku, kde pracoval ako ilustrátor pre rôzne americké noviny a magazíny (o iného pre *The New York Times* a *The Village Voice*). Umelecky dozrieval v 80. rokoch v rámci živej newyorskej kultúrnej scény, ktorá mu poskytla množstvo kreatívnych stimulácií. Bol oboznámený s prácou minimalistov aj predstaviteľov amerického abstraktného expresionizmu, odolával však trendom aj lákadlám a po 30 rokoch nebola v jeho tvorbe žiadna výrazná zmena. Vyformoval si osobitý umelecký jazyk, v ktorom kládol dôraz na prácu s fyzickou matériou plátna a výskum vzťahov medzi malbou a priestorom. Malbou sa snažil vytvoriť určité špecifické miesto a maľovanie bola preňho kontinuálna celoživotná výzva. Carroll vytváral svoje diela intuitívnym takmer inštinktívnym spôsobom, opakovane ich prerábala, povrchy malieb nesú svedectvá jeho gest a myšlienkových pochodov. „Vždy môžem niečo vymazať a začať znovu. Vždy mám cestu von i znovu späť do maľby.“^[1] Táto „evolúcia“ mu umožnila nájsť to, čo prostredníctvom tvorby hľadal.

Vo svojich maľbách používal „špinavú bielu“, ne-bielu („off-white color“) a ne-farby - odtiene čo najviac sa blížiacie farbe a charakteru podkladového plátna. Na charakteristický stíšený kolorit svojich diel často využíval obyčajnú komerčnú farbu určenú na nátery v domácnosti. Do diel intervenoval aj voskom, plátna rozrezával a zošival alebo nahrubo spájala kancelárskymi spinkami. Zo starých celkov zostavoval nové, „saturované spomienkami a vrstvené emóciami“. Do Carrollových malieb sa postupne inkorporovali aj drobné predmety dennej potreby ako žiarovky, kvety, topánky a podobne. Dvojmerné i trojrozmerné diela sú tak relikviármi jeho bytia a každodennosti. Elementy, ktoré pridával a zahrňal do svojich prác, pochádzajú z jeho starých ateliérov (prach z podlahy), z predchádzajúceho života a sú to drobnosti, ktoré si z nejakého dôvodu ponechal. V *Erasure Paintings* sa stali súčasťou maľby fragmenty obrázkov a kúsky novín premalované farbou (alúzia jeho ilustrátorskej minulosti), a proces vkladania je prítomný aj v *Insert Paintings*. V závere 80. rokov pracoval na tzv. *Stacked Paintings*, ktoré pozostávajú z navrstvených plátien rôznej veľkosti. V maľbe - v rámci svojho subtilného prístupu - experimentoval, varioval a vytváral nové typy skulpturálnych diel, napríklad v *Cut Paintings* otvára rozrezané plátno nový obrazový priestor. Neskôr tiež vertikálne vrstvil rámy alebo prezentoval priestorový maliarsky „box“ a svoje diela cielene umiestňoval nielen na steny, ale aj do rohov a na podlahy výstavných miestností. Carroll vždy dôveroval médiu maľby a nikdy sa nepovažoval za sochára, vždy primárne len za maliara, ktorý občas pracuje s trojrozmernosťou. V roku 1988 usporiadal svoje prvé sólové výstavy v Bostone a New Yorku, a získal pozornosť verejnosti, kritikov aj kurátorov. (Napísal listy niektorým umelcom, ktorých obdivoval, napríklad Seanovi Scullymu, s ktorým sa následne spriatelil a neskôr spoločne vystavovali.) V tomto čase Carrollov ateliér navštívili Harald Szeeman, Jan Hoet a Konrad Fischer a nasledovala prvá samostatná výstava v Európe (vo Frankfurtu). Na počiatku 90. rokov vytvoril *Floor Paintings* a *Corner Paintings*, ako aj prvé *Sleeping Paintings*, maľby uložené v nikách, akoby tu spali. Dôležitý je rok 1990, keď prvýkrát navštívil múzeum Giorgia Morandiho v Bologni a stal sa veľkým obdivovateľom a znalcom jeho práce.

Carrollova špecifická práca s malbami prirodzene pokračovala aj pri ich inštalovaní v rámci výstavných priestorov, v ktorých umelec svoje diela umiestňoval tak, aby sa navzájom ovplyvňovali, komunikovali a vytvárali dialógy nezávislé od kontextov a časov svojho vzniku. Pôsobivé maliarske site-specific inštalácie realizoval vo viacerých historických budovách, napríklad v Palazzo Ducale v Gubbio, Palazzo Ducale v Sassuolo alebo v Palazzo della Grand Guardia vo Verone. V roku 1992 bol pozvaný participovať na Documente IX. v Kasseli, kde predstavil leitmotív novej série, a to vodu ako metaforu života v diele *I hear the ice melting*. Po roku 2000 vytvoril *Table Paintings* a žil striedavo v USA a Benátkach, kde vyučoval malbu na Benátskej univerzite (IUF - do 2013). Vznikli *Slip Paintings*, malby z prestupujúcich sa komponentov, ako aj zvláštne *Frozen Paintings* - malby, ktoré sú vďaka vnútornému mechanizmu zamrznuté v ľade. V rámci 55. Bienále v Benátkach (2013) bol pozvaný predstaviť kolekciu svojich maliieb s názvom *Nothing Gold Can Stay* v pavilóne Vatikánu. Umelec zvolil pre výstavu názov odkazujúci na báseň amerického básnika Roberta Frosta, ktorá oslavuje prchavú krásu prírody. Reflektoval tým estetiku svojich diel, ktorá je v harmónii s pomíňajúcou povahou všetkých vecí. Pre jar roku 2020 pripravoval sólo výstavu v Dome umění České Budějovice, papierový model galerijných priestorov ako štart uvažovania o podobe budúcej výstavy uverejnil na svojom instagramovom profile. Anticipoval tým však budúcnosť, ktorá sa nestala. Lawrence Carroll 21. mája 2019 nečakane zomrel. O niečo neskôr sa zdalo, že výstava predsa len bude, pokračovanie prisľúbila Carrollova manželka Lucy Carroll Jones, ktorá osobne navštívila Dům umění České Budějovice pri príležitosti vernisáže Marca Tirelliho (osobného priateľa Carrollovcov). Tirelliho výstavu však predčasne ukončila prvá covidová karanténa, ktorá pre rok 2020 vyškrtla z programu aj výstavu Lawrence Carrola - in memoriam.[\[2\]](#)

Lawrence Carroll vedome vytrval v pozícii solitéra. Nebol však izolovaný, naopak, jeho tvorba deklaruje intenzívne štúdium a napojenie na starostlivo zvolené umelecké tradície. „Potrebujem byť prepojený so svetom, ale rovnako potrebujem súkromie a ticho svojho ateliéru, kde môžem všetko spomaliť a stíšiť hluk života.“[\[3\]](#) „Zaujíma ma tvorba iných umelcov, v ktorej nachádzam inšpiráciu a príklady, aká neobyčajná môže byť malba.“[\[4\]](#) Carroll súhlasil s výrokom Antoni Tapiésa, že umenie predstavuje dvere, ktoré vedú do ďalších dverí a tie do ďalších dverí a tak ďalej, a človek nimi pokračuje stále ďalej, aby našiel podstatu toho, čo hľadá. V jeho malbách nie sú primárne naratívne príbehy, ale napriek tomu sa mu podarilo zachytiť a aktivovať „hlboké ľudské prežívanie“, aké nájdeme v malbách van Eycka, Rembrandta, Goyu alebo van Gogha. Špecifické svetlo a svetelnosť malby študoval u Turnera. Nový spôsob komponovania a umiestňovania diela ho zaujali u Mondriana, Judda a Andrého. Carrollove trojdimenzionálne malby vystupujú a aktívne zasahujú do priestoru, spočívajú v rohoch alebo na podlahe: „Môžete okolo nich chodiť a spoznávať ich úplne inak, ako to umožňujú malby umiestnené na stene.“ Maliar sa pokúsil o režirovanie potenciálneho diváckeho zážitku: „Spomalil som diváka, pretože moju malbu nie je možné uchopiť len z jedného miesta.“[\[5\]](#)

Lawrence Carroll podľa vlastných slov štyri až päťkrát absolvoval svoju „pútnickú cestu“ za Giottom a za jeho freskami v Assisi, ktoré disponujú „tichosťou a pokojom“, v „prekrásnych bledých farbách“, akoby boli „za závojom času“. Najradšej chodil v zime, keď tam bol s Giottom len on sám: „Snažil som sa nejakým spôsobom absorbovať to, čo vidím a odniesť si to so sebou, dúfajúc, že jedného dňa sa niečo z toho prejaví v mojej práci, a opäť ma prepojí s týmto zážitkom.“ Giottove malby boli pre Carrola nepochybne veľkou inšpiráciou, i keď „nevedel presne povedať ako“. Myslím si, že je to určitý „dotyk s mystériom“, a neverbalizovateľná spirituálna dimenzia tvorby, čo je spoločným menovateľom a výsledkom snahy oboch umelcov. „Subtílnosť a mlčanie“, pokoj, pokora a duchovná rovnováha, ktorá emanuje z Carrolových „relikviárov“, odkazuje na niečo esenciálne, čo je intuitívne materializované v týchto dielach na pomedzí malby, kresby a sochy. Prostredníctvom trpezlivosti a nádeje v to, že určité veci budú odhalené v čase, nám ukázal krásu, ktorú by sme sami pravdepodobne tak ľahko nenašli.

Pre Lawrence Carrola tkvela tvorivosť „v dlhom procese koncentrácie a kontemplácie.“[\[6\]](#) Patrí

k tým umelcom, ktorých diela a myšlienky pracujú s vnútorným zážitkom. Majú schopnosť subtílnu, ale naliehavo otvoriť pre vnímateľa mnoho otázok, a to nielen umeleckých, ale aj existenciálnych a spirituálnych. Jeho osobný príbeh hovorí o neustálom umeleckom napojení, o zotrúvaní v paralelnom tvorivom „meta“ svete, ktorý vo výsledku otvára možnosti vhládu, vstupu od nových vrstiev tohto sveta a nás v ňom. Je to dar i daň súčasne, cesta k elementárnym základom poznania a krásy je cestou s celoživotným trvaním, údel plný pochybností a duševného nepohodlia, s mĺňnikmi malých či veľkých „zjavení“. Carrollova „intímna a melancholická tvorba, pretvárajúca najprostejšie materiály na silné metafory krehkosti života a potreby vytrvať, vlastnej pre ľudskú povahu“, [7] prináleží k tým podobám súčasného umenia, ktoré majú schopnosť neutilitárne a nečakane spomaliť čas, vizualizovať transcendingúce ťažko uchopiteľné okamihy či duchovné kvality a pripomenúť bohatosť toho, čo nás obklopuje.

Literatúra

Lawrence Carroll: *I have longed to move away. Works 1985 - 2017*, Museo Vincenzo Vella, Ligornetto, 2017.

URL:

‘<https://galerie-karsten-greve.com/en/exhibition/lawrence-carroll/moments-may-24-august-31-2019-extended-honor-artist/en>’

URL: ‘<https://artcritical.com/2015/04/20/david-carrier-on-lawrence-carroll/>’

Poznámky

[1] Porov: <https://artcritical.com/2015/04/20/david-carrier-on-lawrence-carroll/> Dostupné 10. 10. 2020. Preklad S. Č.

[2] Kurátor a organizátor výstavy Michal Škoda prezradil, že Carrollova výstava by v DUČB mohla byť na jar 2022.

[3] „Carry on the Light“, A Conversation between Barbara Catoir and Lawrence Carroll. IN: *Lawrence Carroll: I have longed to move away. Works 1985 -2017*, Museo Vincenzo Vella, Ligornetto, 2017, s. 61. Preklad S. Č.

[4] Tamže.

[5] *Lawrence Carroll: I have longed to move away. Works 1985 - 2017*, Museo Vincenzo Vella, Ligornetto, 2017, s. 62. Preklad S. Č.

[6] Porov.:

<https://galerie-karsten-greve.com/en/exhibition/lawrence-carroll/moments-may-24-august-31-2019-extended-honor-artist/en> Dostupné 10. 10. 2020. Preklad S. Č.

[7] Tamže.

Mgr. Silvia L. Čúzyová, PhD.

Katedra pedagogiky výtvarného umenia

Pedagogická fakulta TU v Trnave

Priemyselná 4

918 43 Trnava

e-mail: silvia.cuzyova@gmail.com

